

Beslut

Sundbybergs kommun
grundskoleochgymnasienamnden@sundbyberg.se

2017-03-02

Dnr 400-2015:7429

Rektor vid Duvboskolan
Ann-Britt.Sjoberg@sundbyberg.se
Rektor vid Grönkullaskolan
Jorgen.Smederod@sundbyberg.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av fördelning av lärar-
resurser i Sundbybergs kommun och
Duvboskolan och Grönkullaskolan.

2017-03-02

1 (14)

Dnr 400-2015:7429

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av fördelning av lärarresurser i grundskolan under hösten 2016 och våren 2017. Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om kommunala skolhuvudmän och rektorer arbetar för att resurser, i denna granskning resurser i form av lärare, rustas och fördelas efter elevers förutsättningar och behov. I fokus för granskningen är kommuner där det finns skolsegregation avseende elevernas bakgrund.

Granskningens två huvudfrågor är:

1. Utgår huvudmannen vid planering för, och fördelning av, lärarresursen från kunskap om skolornas olika behov?
2. Utgår rektor vid planering och faktiskt nyttjande av lärarresursen från kunskap om skolenhetens behov?

Granskningen av Sundbybergs kommun samt Duvboskolan och Grönkulla skolan ingår i detta projekt. Sundbybergs kommun besöktes den 8 och 9 december 2016. Ansvariga inspektörer har utredare Ronny Högberg och enhetschef Allan Westerdahl varit.

I samband med besöket genomfördes intervjuer med politiker på nämndnivå, förvaltningstjänstemän, rektorer och lärare. För att kunna bedöma huvudmannens och rektorernas arbete med att fördela lärarresurser har Skolinspektionen även begärt in ett antal dokument, bland annat dokument som används i huvudmannens och skolenheternas systematiska kvalitetsarbete.

I detta beslut redovisar Skolinspektionen iakttagelser, analyser och bedömningar. I beslutet ges också en beskrivning av de utvecklingsområden som framstått som mest centrala att prioritera i det lokala kvalitetsarbetet.

Kvalitetsgranskningen omfattar totalt 20 kommunala huvudmän och två skolenheter i varje kommun, det vill säga totalt 40 skolenheter. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de huvudmän och skolenheter som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden hos andra huvudmän. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens kvalitetsgranskning visar att Sundbybergs kommuns arbete med att fördela och rusta lärarresursen i huvudsak fungerar på ett bra sätt. Huvudmannen utgår i sin planering av och fördelning av lärarresursen från skolenheternas behov. Huvudmannen bör dock utveckla detta arbete genom att systematiskt följa upp hur rektorerna använder tilldelade resurser, inklusive lärarresursen, och hur denna användning påverkar elevernas utveckling och lärande. Detta för att få än större möjlig-

2017-03-02

2 (14)

Dnr 400-2015:7429

heter att tillsammans med enheterna identifiera angelägna utvecklingsområden beträffande fördelningen av lärarresursen och hur denna resurs rustas i sitt uppdrag, både vad gäller huvudmannens och rektorers arbete med att fördela och rusta lärarresursen.

Granskningen visar att huvudmannen har ett fungerande arbete vad gäller kompetensutveckling av lärare. Skolinspektionen bedömer att den kompetensutveckling som huvudmannen anordnar i hög grad tar hänsyn till behov som finns i skolenheterna. Huvudmannen har också ett medvetet arbete med kompetensförsörjningsfrågor, både på kort och lång sikt.

Vidare bedömer Skolinspektionen att rektorerna i de båda skolenheterna som ingår i kvalitetsgranskningen i hög grad utgår från elevernas behov vid planering av och faktiskt nyttjande av lärarresursen. Skolinspektionen bedömer också att skolenheterna har ett fungerande arbete vad gäller den kompetensutveckling lärarna får.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver följa upp hur rektorerna använder tilldelade resurser, inklusive lärarresursen, så att huvudmannen har goda möjligheter att medverka till att identifiera utvecklingsområden vad gäller dels sitt sätt att fördela och stärka lärarresursen, dels rektorernas planering och nyttjande av lärarresursen.

Skolinspektionen har vid sin granskning också identifierat väl fungerande inslag i huvudmannens och rektorernas arbete med att fördela lärarresurser. Skolinspektionen bedömer att det resursfördelningssystem som huvudmannen tillämpar i hög grad utgår från elevernas förutsättningar och behov. Vad gäller fördelning av lärarresurser ser Skolinspektionen positivt på att huvudmannen har ordnat förstelärartjänsterna på ett sätt som innebär att försteläraren kan placeras vid en annan skolenhet än den som läraren är placerad vid, i fall läraren skulle behövas bättre där.

Beskrivning av huvudman och besökta skolenheter

Sundbybergs kommun ligger i Stockholms län och har strax över 46000 invånare. I kommunen finns 8 kommunala grundskolor och tre fristående grundskolor. Av nationell statistik för läsåret 2015/16 framgår att 55,8 procent av eleverna i årskurs 9 når kunskapskraven i alla ämnen. För riket är motsvarande andel 71,9 procent. I Sundbybergs kommun är andelen behöriga behöriga till ett yrkesprogram 69,4 procent, medan motsvarande andel för riket är 81 procent. I Sundbybergs kommun är det genomsnittliga meritvärdet 203,4 och för riket är motsvarande värde 218,8. Dessa uppgifter avser samtliga elever i skolenheter med kommunal huvudman, inklusive elever som Skolverket klassificerar som elever med "okänd bakgrund", vilket rör elever som saknar personnummer och som exempelvis ännu inte är folkbokförda i Sverige.

2017-03-02

3 (14)

Dnr 400-2015:7429

Duvboskolan har totalt 312 elever, från förskoleklass till och med årskurs 6. Totalt finns vid tidpunkten för granskningen 18 lärare vid skolenheten som är organiserade i 6 arbetslag. Skolenheten har en lärare med försteläraryupdrag. Av nationell statistik framgår att den genomsnittliga betygspoängen för eleverna i årskurs 6 våren 2016 är högre i samtliga ämnen än vad motsvarande värde är för riket. Enligt Skolverkets statistik över de nationella ämnesproven i matematik och i svenska för årskurs 3 läsåret 2015/16 är andelen elever som når kravnivån i samtliga delprov för respektive ämne nästintill 100 procent. I respektive ämnesprov är det i ett delprov vardera som inte alla deltagande elever når kravnivån, men i jämfört med riksgenomsnittet är det en större andel av eleverna i Duvboskolan som når kravnivån i båda dessa delprov.

Grönkullaskolan har totalt 675 elever, från förskoleklass till och med årskurs 9. Skolenheten är relativt ny och utgör en sammanslagning av tre tidigare skolor. Totalt finns vid tidpunkten för granskningen 48 lärare som är organiserade i 10 olika arbetslag. Skolenheten har två lärare med försteläraryupdrag. Enligt nationell statistik för läsåret 2015/16 framgår att andelen elever (inklusive elever med okänd bakgrund) som uppnår kunskapskraven i samtliga ämnen är 25,5 procent och att andelen elever behöriga till ett yrkesprogram är 49,1 procent. Det genomsnittliga meritvärdet är 168,9.

Vidare framgår av nationell statistik att den genomsnittliga betygspoängen för eleverna i årskurs 6 våren 2016 är lägre än vad motsvarande värde är för riket i de flesta ämnen. I ämnena svenska och biologi är den genomsnittliga betygspoängen dock högre än riket och i ämnet modersmål är den samma. I ämnet bild saknas uppgifter för Grönkullaskolan.

Enligt Skolverkets statistik över de nationella ämnesproven i matematik för årskurs 3 läsåret 2015/16 är andelen elever som når kravnivån lägre än motsvarande andel för riket i alla utom ett delprov. I nationella ämnesprovet i svenska är andelen elever som når kravnivån lägre än riksgenomsnittet i samtliga delprov. I det nationella ämnesprovet för svenska som andraspråk är dock andelen elever som når kravnivån högre än riksgenomsnittet i 6 av 8 delprov.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redogör Skolinspektionen mer utförligt för sina bedömningar kring frågeställningarna.

1) Utgår huvudmannen vid planering för, och fördelning av, lärarresursen från kunskap om skolornas olika behov?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen vid planering för, och fördelning av, lärarresursen i hög grad utgår från skolenheternas behov, men att detta arbete kan utvecklas.

2017-03-02

4 (14)

Dnr 400-2015:7429

Den resursfördelningsmodell till grundskolan som tillämpas utgår i hög grad från elevers förutsättningar och behov. Modellen innebär att lärarresurserna på skolenheter som behöver det kan stärkas och verksamheten kan organiseras så att den på ett bättre sätt kan möta elevernas förutsättningar och behov. Utöver resursfördelningsmodellen gör huvudmannen olika satsningar på lärarresursen, dels genom ytterligare tilldelningar som bland annat syftar till att stärka bemanningen i skolenheter, dels genom kompetensutvecklingsinsatser. Vad gäller olika kompetensutvecklingsinsatser bedömer Skolinspektionen att dessa är förankrade i skolenheternas behov. Vidare genomför huvudmannen satsningar som gäller kompetensförsörjning på kort och lång sikt

Skolinspektionen bedömer dock att arbetet med att följa upp hur resurserna, inklusive lärarresurserna, används i skolenheterna kan utvecklas. Av granskningen framgår att huvudmannen följer upp elevernas måluppfyllelse systematiskt och att det betraktas som obehövligt att följa upp hur resurserna används så länge måluppfyllelsen inte försämras. Skolinspektionen uppfattar att denna princip är rimlig, men bedömer samtidigt att huvudmannens möjligheter att tillsammans med skolenheterna identifiera utvecklingsområden vad gäller användningen av resurser, inklusive lärarresursen, skulle förbättras om huvudmannen systematiskt följer upp och analyserar hur dessa resurser används.

Resursfördelning och fördelning av lärarresurser

Av insänd dokumentation framgår att Sundbybergs kommuns resursfördelningsmodell bygger på ett register om elever som har gått ut årskurs 9 i Sundbybergs kommun, åren 2009–2013. Detta register innehåller uppgifter om skola och examensår, två resultatvariabler och ett antal variabler som beskriver den socioekonomiska bakgrunden.

Resultatvariablerna är andel elever som fått betyget icke godkänt/F i minst två ämnen och andel elever som ej uppnått behörighet till nationella gymnasieprogram. Dessa två mått utgör i modellen så kallade beroende variabler. Som förklarande variabler används de socioekonomiska variablerna försörjningsstöd, om eleven bor med båda, en eller ingen vårdnadshavare, kön, föräldrarnas utbildningsnivå och antal år sedan invandring. Variabeln för invandring är kombinerad med det så kallade Human Development index (HDI) för elevens ursprungsland. I modellen är nyinvandring (0–2 år) den faktor som genererar störst socioekonomiskt tillägg, men även elever vars vårdnadshavare som har högst förgymnasial utbildningsnivå samt elever som varit i Sverige 3–6 år och har sitt ursprung i länder med så kallat lågt HDI tilldelas extra resurser.

Enligt företrädare för förvaltningen togs den nuvarande modellen för resursfördelning fram mot bakgrund av att den tidigare modellen inte i tillräckligt hög utsträckning tog hänsyn till elevernas förutsättningar och behov. Enligt företrädare från förvaltningen innebär den nuvarande modellen att elevernas resultat i skolor i socioekonomiskt svaga områden har ökat, men också kunnat vidmakthållas på samma nivå, trots många nyanlända. Av intervju med rektorn i ett sådant område framgår att den nuvarande modellen innebär att skolenheten får en högre tilldelning än vad den tidigare modellen

2017-03-02

5 (14)

Dnr 400-2015:7429

gav. Resursfördelningsmodellen innebär att skolenheten har kunnat prioritera en utbyggnad av elevhälsan för att bättre möta elevernas behov, mindre klasser och vuxentäthet i klassrummet. Med ökad vuxentäthet avses inte endast lärare, utan också så kallade elevstödare och personal från fritidshemmet. Rektorn uppger även att de har studiehandledare för ett flertal språk och att studiehandledare finns med i flera av skolenhetens undervisningssituationer.

Utöver resursfördelningsmodellen har huvudmannen också tilldelat ytterligare medel genom så kallade extra satsningar. Dessa medel har fördelats på samma grunder som finns i resursfördelningen och riktas mot förskoleklassen till och med årskurs 3 samt årskurserna 7–9. Av skrivelser i kommunens verksamhetsplan och verksamhetsberättelse framgår att denna tilldelning bland annat syftar till att förstärka bemanningen i förskoleklass och i årskurserna 1–3. För årskurserna 7–9 syftar tilldelningen till att höja resultaten och att stärka likvärdigheten. Enligt intervjuad politiker och företrädare för förvaltningen är dessa skrivelser om syftena med de extra satsningarna ingen bestämd riktlinje för rektorerna, utan i skrivelserna uttrycks snarare en politisk intention och önskan om vad tilldelningen ska gå till. Både företrädare för förvaltningen och intervjuad politiker uppger att det är rektorn som bestämmer hur resurser ska användas.

Sundbybergs kommun har inrättat försteläraretjänster så att förstelärarna har delar av sin tjänst riktad mot kommunens hela skolverksamhet och inte enbart den skolenheten de har sin grundtjänstgöring i. Av intervjun med företrädare för förvaltningen framgår att tillsättningen av förstelärartjänsterna i hög grad har skötts av huvudmannen. Försteläraretjänsterna utgör ett förordnade på två år och har villkorats med att lärarna ska vara beredda att arbeta i en annan skolenhet än den som de för tillfälligt har sin tjänst i, om huvudmannen bedömer att försteläraren behövs bättre på en annan skolenhet. Enligt företrädare för förvaltningen har det dock inte funnits behov av en sådan omfördelning.

Av insänd dokumentation framgår att lärare är anställda i kommunen, men har sin placering i en skolenhet. Detta ger enligt intervjuad politiker huvudmannen en möjlighet att omfördela lärare mellan skolenheter. En rektor framhåller att om huvudmannen skulle omfördela lärare mellan skolenheter finns risken att lärare söker sig till andra kommuner. Företrädare för förvaltningen uppger att de arbetar med värdegrundsfrågor som handlar om att lärarna ska se sig själva som medarbetare i den kommunala organisationen och inte enbart på en specifik skolenhet, vilket i framtiden kan ligga till grund för en högre acceptans för en omfördelning av lärare mellan skolenheter, om ett sådant behov skulle uppstå.

Särskilda satsningar på lärarresursen

Av insänd dokumentation och intervjuer med företrädare för förvaltning och politiker framgår att kommunen genomför olika satsningar som avser lärarresursen. Utöver de extra satsningar som nämndes ovan (till exempel satsningen som bland annat avser att öka bemanningen i förskoleklassen och årskurserna 1–3), deltar kommunen i Skolver-

2017-03-02

6 (14)

Dnr 400-2015:7429

kets satsning om utökad undervisningstid för nyanlända. Syftet med denna satsning är att nyanlända i årskurserna 4–9 ska få mer tid till undervisning i ämnet svenska som andraspråk. Vidare deltar kommunen också i Sveriges kommuner och landstings satsning vad gäller ämnet matematik, vilken omfattar samtliga grundskolor i kommunen och syftar till att förbättra resultaten i ämnet. I denna satsning deltar inte endast lärare utan också rektorer, förvaltningstjänstemän och politiker. Enligt insänd dokumentation, intervjuad politiker och företrädare för förvaltning har huvudmannen sedan några år tillbaka inrättat en specialistfunktion i syfte att initiera och kvalitetssäkra utbildningsinsatser. Denna kvalitetssäkring görs utifrån forskning och beprövad erfarenhet.

Enligt företrädare för förvaltningen brukar också kommunen anordna minst två studiedagar per läsår. Exempel på ämnen som avhandlats på senare år vid dessa dagar har varit barn och elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, studiehandledning, samt språk och lärande. Av insänd dokumantion och intervju med företrädare för förvaltningen framgår att huvudmannens arbete med kommungemensamma kompetensutvecklingsinsatser de senaste åren har formats i symbios med så kallade handlingsplaner. Dessa handlingsplaner syftar till att skapa en likvärdig skola och kan exempelvis gälla nyanlända elever och mottagande av elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Rektorn för en av de skolenheter som ingår i denna granskning uppger att de kompetensutvecklingsinsatser som huvudmannen anordnar oftast först har diskuterats i rektorsgruppen.

Av granskningen framgår att kommunen också anordnar ämneskonferenser i ett antal olika ämnen. Enligt intervjuade förvaltningstjänstemän anordnas vid tidpunkten för Skolinspektionens granskning fyra konferenser per termin där ämnesgrupperna träffas. Enligt insänd dokumentation har ämnesträffarna flera syften: främja det kollegiala lärandet mellan lärare, främja likvärdighet, stärka kvaliteten i undervisningen och förbättra elevernas målpuppfyllelse i ämnena. Av intervju med företrädare för förvaltningen framgår att ämneskonferenserna oftast leds av en förstelärare och följer en projektplan samt att det sker utvärderingar av hur konferenserna fungerar.

Kompetensförsörjning

Av insänd dokumentation framgår att huvudmannen har gjort inventeringar av antalet behöriga lärare per ämne och uppskattningar av rekryteringsbehovet, både i ett kort såväl som i ett längre perspektiv. Kommunen ser även till att närvara vid olika rekryteringsmässor och nyttjar etablerade hem- och rekryteringsidor när tjänster annonseras. Av intervjuer med företrädare för förvaltningen framgår att lärarstudenter och deras verksamhetsförlagda utbildning betraktas som en viktig del i huvudmannens kompetensförsörjningsstrategi. Huvudmannen har också inrättat en försteläraretjänst som är inriktad mot verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för att på så vis stärka kvaliteten i sitt arbete med den utbildningen. Huvudmannen arbetar också strategiskt mot ungdomar och vikariat inom skolan, för att ungdomar ska få en positiv bild av läraryrket.

2017-03-02

7 (14)

Dnr 400-2015:7429

Vidare framgår av insänd dokumentation att huvudmannen har gjort och gör satsningar på lärares löner, i syfte att de ska ligga på samma nivå som grannkommunerna. Detta är enligt intervjuade förvaltningstjänstemän ett politiskt beslut. Utöver detta anger intervjuad politiker att det numera har införts en rutin om att följa upp varför lärare avslutar sin anställning genom ett uppföljningssamtal, då kommunen har en relativt hög personalomsättning.

Huvudmannens uppföljning av tilldelade resurser, inklusive lärarresursen

Av insänd dokumentation framgår att huvudmannen följer upp andelen legitimerade och behöriga lärare i den kommunala grundskolan samt lärartäthet. Det framgår också att ansvarig nämnd årligen vill ha en redovisning av vilka nya arbetssätt som tillämpats i skolenheterna, eller som skolenheten har ökat användandet av, samt vilka resultatet detta har gett. Av intervjuer med företrädare för förvaltningen sker huvudmannens uppföljning av skolenheterna främst i form av studieresultatrapporter och genom regelbundna möten mellan verksamhetschef och grundskolans rektorer. I dessa möten behandlas bland annat frågor som rör pedagogiskt ledarskap och skolenheters organisation. Vidare framkommer att huvudmannen följer upp synpunkter och klagomål, kränkningar samt genomför kundundersökningar.

Av politikerintervjun och intervjun med företrädare för förvaltningen framgår att det inte sker någon systematisk uppföljning av hur rektorerna använder tilldelade resurser, inklusive lärarresursen. I stället är uppföljningen inriktad mot resultaten utifrån ett perspektiv att om resultaten inte blir sämre finns det ingen anledning att mer specifikt följa upp hur resurserna, inklusive lärarresurserna, används. Detta gäller också de extra satsningar som kommunen gör och som enligt insänd dokumentation bland annat syftar till att förstärka bemanningen i förskoleklass och årskurserna 1-3. Det görs dock en uppföljning när det handlar om statligt riktade insatser som kommunen deltar i.

Av intervjuer med rektorer framgår att huvudmannen främst följer upp resultaten på ett systematiskt sätt. En rektor uppger även att huvudmannen inte i någon större utsträckning ger återkoppling om resultaten ska betraktas som bra eller dåliga. Enligt företrädare för förvaltning har under hösten 2016 initierats ett arbete som ger möjlighet att följa upp alla målen i läroplanen och i anslutning till detta är intentionen att arbeta fram indikatorer för alla målen. I detta arbete har rektorer erbjudits att medverka.

2. Utgår rektor vid planering och faktiskt nyttjande av lärarresursen från kunskap om skolenhetens behov?

2.1 Duvboskolan

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns arbete med att planera och faktiskt nyttja lärarresurserna i huvudsak fungerar väl. Rektorn har en aktuell och samlad bild av elevernas förutsättningar och behov, samt en bild av lärarnas kompetens. I huvudsak under-

2017-03-02

8 (14)

Dnr 400-2015:7429

visas eleverna av behöriga lärare och rektorn försäkrar sig om att undervisningen håller en god kvalitet.

Vidare bedömer Skolinspektionen att arbetet med att säkerställa lärarresursens kompetens i huvudsak fungerar väl. Rektorn ser till att lärarna får den kompetensutveckling som behövs och har nyanställt lärare i syfte att bättre möta elevernas behov och förutsättningar. Skolinspektionen bedömer att rektorn har en strategi för skolenhetens kompetensförsörjning, både på kort och lång sikt.

Rektorns bild av elevernas förutsättningar och behov, samt lärarnas kompetens.

Enligt insänd dokumentation, intervju med rektorn och lärare framgår att rektorn får kännedom om elevernas förutsättningar och behov genom så kallade målkonferenser och möten med skolenhetens elevhälsa. Målkonferenserna sker en gång per termin och under dessa konferenser behandlas varje elevs sociala utveckling och kunskapsutveckling, vilket enligt rektorn ger en bra bild på både individnivå och klassnivå. Möten med elevhälsan sker regelbundet varje vecka, och utgör möten där elevers kunskapsutveckling och elevers behov av särskilt stöd diskuteras. Om det behövs skrivs i detta forum även ansökningar om så kallade tilläggsbelopp för elever med extraordinära stödbehov. Enligt intervjuade lärare diskuteras även elevernas utveckling vid andra tillfällen, om behov uppstår. Enligt rektorn ger även skolenhetens digitala verktyg där lärarna skriver sina omdömen av elevernas utveckling en bra bild av vad eleverna behöver. I dessa framgår även en analys av vad elever behöver för att utvecklas ytterligare. Rektorn uppger att hon stämmer av de skriftliga omdömena som ges i det digitala verktyget med lärarna minst en gång varje termin.

Rektorn tillträdde sin tjänst vid skolenheten i början av höstterminen 2016, men har tidigare arbetat som rektor i Sundbybergs kommun. Rektorn uppger att hon träffat alla lärare individuellt och fått en överlämning av skolenhetens förra rektor. Vid perioden för Skolinspektionens granskning genomför rektorn medarbetarsamtal med lärarna. Intervjuade lärare uppger att rektorn har kommit in på ett bra sätt i skolenhetens verksamhet, genom enskilda samtal med lärarna och besök i klassrummen.

Fördelning av lärarresurserna

Av insänd dokumentation framgår att varje klass har en klasslärare eller mentor. Till varje klass i årskurserna 1-3 finns också en fritidspedagog riktad. Av intervjuer med lärare framgår att fritidspedagogerna bland annat riktas mot elever som har särskilda behov av något slag, men att fritidspedagogerna också fungerar som en allmän resurs i klassen. Det förekommer också att speciallärare eller lärare i svenska som andraspråk vid olika tillfällen placeras i vissa klasser, när behov finns. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att det finns en klass i skolenheten som alltid har två lärare när det är helklassundervisning. Detta på grund av att klassen har trettioåttio elever. Av insänd dokumentation framgår att det under höstterminen har skett omfördelningar av lärarresurserna, för att bättre möta elevernas förutsättningar och behov. Detta har handlat om att förbättra studieron i en klass genom att ge en lärare utökad tid i klassen som

2017-03-02

9 (14)

Dnr 400-2015:7429

läraren tillsammans med en annan lärare redan undervisade i. Det har också skett en omfördelning av lärare för att stärka upp lärarresursen i en klass där det bedömdes finnas en risk att inte alla elever skulle nå kunskapskraven i ett specifikt ämne.

Av insänd dokumentation och intervjuer med rektorn och lärare framgår att den primära principen för fördelning av lärarresursen är lärarnas behörighet, det vill säga att eleverna undervisas av lärare som är behöriga i ämnet. Enligt insänd dokumentation framgår att det finns ett antal lärare vid skolenheten som undervisar i ämnen som de saknar behörighet i. Rektorn uppger att hon under hösten uppmärksammat att det fanns en lärare som undervisade i ett ämne som hen inte hade behörighet i, trots att det fanns behöriga lärare att tillgå i skolenheten. Av den anledningen gjorde rektorn en justering i den befintliga fördelningen av lärare, så att den behöriga lärare fick undervisa i det ämnet i stället. I samband med faktakontrollen framgår att rektorn gjort ytterligare justeringar så att eleverna undervisas av behöriga lärare. Av faktakontrollen framgår också att rektorn på olika sätt försäkrar sig om att de lärare som saknar behörighet i något ämne genomför undervisningen i enlighet med kursplanerna. Detta görs genom samtal på konferenser som exempelvis handlar om bedömning, lektionsbesök och medarbetarsamtal. Varje lärare måste också lämna in en planering för sin undervisning.

Insatser för att säkerställa lärarresursens kompetens.

Av insänd dokumentation och intervju med rektorn framgår att det inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet har identifierats att ett språkinriktat arbetssätt utgör ett utvecklingsområde för skolenheten. Det framgår i det avseendet att rektorn under höstterminen har anställt en lärare i ämnet svenska som andraspråk mot bakgrund av att skolenheten tagit emot nyanlända elever. Uppgifterna för denna lärare består inte endast i att stödja elever, utan att se över befintliga läromedel och att utbilda enhetens lärare så att de blir bättre rustade att möta eleverna. Under innevarande termin har skolenhetens lärare också fått utbildning i tvåspråkighet och samtliga lärare deltar i det så kallade Läslyftet. Enligt insänd dokumentation är två lärare vid skolenheten också "Läslyftshandledare", vilket bland annat innebär att de handleder kollegor i skolenheten.

Av intervjuer med lärare framgår att lärarna, utöver Läslyftet, tvåspråkighet och svenska som andraspråk, fått kompetensutveckling i frågor om informations- och kommunikationsteknik (IKT). Enligt insänd dokumentation syftar kompetensutvecklingen i IKT till att skapa förutättningar för en modern utbildning och till att ge eleverna möjlighet till att utvecklas och lära sig på andra sätt. Av intervjuer med lärare framgår att kompetensutvecklingen i IKT i stor utsträckning har skett genom ett kollegialt lärande och att det finns en särskild arbetsgrupp för detta. Kompetensutvecklingen har i detta avseende föregåtts av en inventering av vilka behov lärare ansåg sig ha för att kunna utveckla sina kunskaper och användande av IKT. Ytterligare kompetensutvecklingsinsatser som lärarna fått är i frågor om elevers delaktighet och inflytande, vilket har

2017-03-02

10 (14)

Dnr 400-2015:7429

skett internt på skolenheten och genom diskussioner mellan lärare. Lärarna har också fått kompetensutveckling i neuropsykiatriska funktionshinder.

Enligt insänd dokumentation och intervjuer med rektorn och lärare deltar lärarna i de centrala ämneskonferenserna som anordnas av huvudmannen. Rektorn uppger att lärarna verkar nöjda med dessa träffar. Intervjuer med lärarna ger dock en skiftande bild av hur de uppfattar ämneskonferenserna. Det finns exempel på lärare som är nöjda med hur konferenserna fungerar och som uppger att det ger en kompetensutveckling, men det finns också lärare som pekar på att konferenstillfällena håller en skiftande kvalitet, vilket beror på hur många och vilka lärare som kommer vid de olika tillfällena. Lärare uppger att de själva fick välja vilken ämneskonferens de ville delta i, men uppfattar i det avseendet att det var otydligt vilka kriterier som skulle gälla vid detta val, till exempel om det var för att läraren var särskilt kunnig i ämnet eller om det fanns ett behov att utveckla sig mer i ett ämne.

Enligt rektorn har skolenheten inga svårigheter att rekrytera lärare, vilket även bekräftas av intervjuade lärare. Många lärarstudenter genomför också sin verksamhetsförlagda utbildning på skolenheten, vilket ger positiva möjligheter till att säkra kompetensförsörjningen. Enligt intervjuade lärare blir många studenter kvar i skolenheten efter avslutad lärarutbildning. Enligt rektorn görs vid medarbetarsamtalen avstämningar med lärarna avseende kompetensutveckling och rektorn och läraren diskuterar eventuella behov av fortsatta studier. Utöver detta görs varje år en tjänstefördelning utifrån lärarnas kompetens, och när det saknas kompetens påbörjas en rekryteringsprocess.

2.2 Grönkullaskolan

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns arbete med att planera och faktiskt nyttja lärarresurserna i huvudsak fungerar väl. Rektorn har en aktuell och samlad bild av elevernas förutsättningar och behov, samt en bild av lärarnas kompetens. I huvudsak undervisas eleverna av behöriga lärare och rektorn försäkrar sig om att undervisningen håller en god kvalitet.

Vidare bedömer Skolinspektionen att arbetet med att säkerställa lärarresursens kompetens i huvudsak fungerar väl. Rektorn ser till att lärarna får den kompetensutveckling som behövs och har en strategi för skolenhetens kompetensförsörjningen, både på kort och lång sikt.

Rektorns bild av elevernas förutsättningar och behov, samt lärarnas kompetens.

Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att rektorn får en bild av elevernas behov och förutsättningar genom olika avstämningstillfällen. Dessa är mitterminskonferenser och betygskonferenser i slutet av varje termin, i vilka elevernas måluppfyllelse behandlas. Vid dessa tillfällen diskuteras också vilket stöd elever har fått och om det behövs

2017-03-02

11 (14)

Dnr 400-2015:7429

ytterligare och andra stödinsatser. Utöver dessa konferenser har rektorn veckovisa möten med skolenhetens elevhälsa där elevers behov tas upp.

Vidare uppger rektorn att han har tillsatt en samordnare för elevhälsan. Samordnaren för elevhälsan har till uppgift att bland annat systematiskt samla upp information om elevers behov och vidarebefordra den till rektorn. Enligt rektorn diskuterar han och samordnaren bland annat hur stödet till eleverna kan effektiviseras och hur de på bästa sätt säkerställer att eleverna får det stöd de behöver. Av lärarintervjuer framgår att samordnaren för elevhälsan deltar på lärarnas arbetslagsmöten två av tre gånger. Under dessa möten diskuteras elevers behov och analyser av undervisningen görs. Samordnaren för elevhälsan delger i sin tur rektorn vad som framkommit i diskussionerna med lärarna.

Lärare som intervjuats uppger att rektorn "har koll" på hur undervisningen bedrivs i skolenheten. Rektorn besöker lektioner och för efteråt samtal med lärarna samt talar mycket med eleverna. Rektorn uppger att lektionsbesök bland annat sker för att få en bild av lärarnas kompetens, men att han också pratar med elever om hur det fungerar i undervisningen. Av insänd dokumentation framgår också att rektorn har information om vilka ämnen lärarna är behöriga att undervisa i.

Fördelning av lärarresurserna

Av insänd dokumentation och intervjuer med rektorn så väl som lärare framgår att lärarnas behörighet att undervisa i olika ämnen är den främsta principen när lärarresurserna fördelas. Rektorn uppger att det förekommer ett ämneslärarsystem i årskurserna 7-9 och 4-6. Enligt intervjuade lärare fungerar detta system bra, men de uppger samtidigt att det finns någon enstaka obehörig lärare och uttrycker ett behov av fler lärare i svenska som andraspråk. Vidare uppger lärarna att de har bra diskussioner med rektorn när det gäller planering av hur lärarresurserna fördelas och schemaläggningen. Av insänd dokumentation framgår att det har skett omfördelning av lärarresurser under höstterminen, exempelvis att en lärare får undervisa i en annan klass i vilken läraren bedöms fylla ett behov. Det förekommer också så kallade elevstödjare i klassrummet, enligt rektorn.

Av intervju med lärarna framgår att en ytterligare princip för fördelningen av lärarresurserna är att skapa mindre klasser, med ca 16 till 22 elever i varje klass. Detta innebär att det är en lärare per klass. För undervisningen i vissa ämnen tillämpas så kallade halvklasser. Dessa ämnen är slöjd, bild och musik.

Av insänd dokumentation framgår att det finns ett antal lärare som har undervisning i ämnen som de inte är behöriga i. Rektorn uppger att skolenheten vid förra läsåret provade att tillämpa ett ämneslärarsystem för årskurserna 1-3. Detta fungerade dock inte enligt rektorn, varken för lärarna eller eleverna då det blev för mycket personal som skulle möta eleverna. Av den anledningen återgick skolenheten till ett klasslärarsystem för årskurserna 1-3. I samband med faktakontrollen framgår att samtliga lärare i årskurserna 1-3 har legitimation, men att de kan sakna behörighet i något ämne som de

2017-03-02

12 (14)

Dnr 400-2015:7429

undervisar i. Rektorn försäkrar sig dock om att undervisningen i sådana fall har en god kvalitet genom lektionsbesök. I samband med tjänstefördelningen har rektorn också frågat läraren om hen är bekväm att undervisa i ämnet och vikt läggs på om läraren tidigare har erfarenhet att undervisa i ämnet.

Vidare framgår av insänd dokumentation att speciallärare går in i klasser där det bedöms finnas ett behov av det. Speciallärarens insatser sker oftast inom klassens ram. Av insänd dokumentation framgår också att det utanför ordinarie undervisningstid organiseras en så kallad studiehjälp. Av intervjun med rektorn framgår att studiehjälpen tidigare utfördes av lärare, men att det vid granskningens utförs av så kallade elevstöd-jare. Anledningen till detta är att utökning av tid för ämnet matematik har gjort tidsutrymmet som fanns för lärarna att genomföra studiehjälpen blivit knapp, varför elevstöd-jare i stället fått det uppdraget.

Insatser för att säkerställa lärarressursens kompetens.

Av insänd dokumentation framgår att det i skolenheten upprättas en kompetensutvecklingsplan varje läsår. Planen följs upp och utvärderas årligen och de områden som lyfts fram har identifierats tillsammans med arbetslag och enskilda medarbetare.

Den kompetensutveckling som lärarna har fått det senaste året har varit utbildning i ett digitalt system för rapportering av omdömen och ytterligare tekniska arbetsverktyg, kartläggning av elevers behov, betyg och bedömning samt olika undervisningsnära frågor. Dessa områden har i huvudsak behandlats inom ramen för lärarnas konferens-tid, men också genom de centrala ämneskonferenser som anordnas av huvudmannen. Av kompetensutvecklingsplanen framkommer att skolenheten gör en satsning på verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för lärarstudenter. Detta innebär att ett flertal lärare deltar i en utbildning som Stockholms universitet anordnar. Syftet med denna satsning är bland annat att förstärka lärarnas undervisning och det arbete som utförs i anslutning till det.

Av lärarintervjuer framgår att lärare tillsammans med skolenhetens lärare också har genomgått en webbutbildning som Specialpedagogiska skolmyndigheten har tagit fram, samt att vissa lärare deltar i Läslyftet och en handledarutbildning. Lärarna deltar också i de centrala ämneskonferenserna. Dessa beskrivs som mer strukturerade detta läsår av en lärare. Det finns dock lärare som uppger att de specifika skolornas behov kan hamna i skymundan i de kompetensutvecklingsinsatser huvudmannen initierar och genomför, och att de skiftar i kvalitet och möjligen borde vara indelade efter olika årskurser.

Rektorn uppger i intervju att det i dagsläget är svårt att rekrytera nya lärare. Mot den bakgrunden är det enligt rektorn viktigt att se till att lärare stannar kvar i skolenheten. Strategier för det är att skapa bra arbetslag i vilka lärarna kan arbeta tillsammans, varvid rektorn framhåller att en god kultur i arbetslaget ofta är viktigt för lärare. Intervjuade lärare uppger att rektorn har sett till att det finns en god stämning i skolenheten och att de har ett stöd av rektorn i sitt arbete.

2017-03-02

13 (14)

Dnr 400-2015:7429

Rektorn uppger också att den verksamhetsförlagda utbildningen för lärarstudenter är viktig för att eventuellt kunna nyanställa i framtiden. Av insänd dokumentation framgår att den tidigare nämnda kompetensutvecklingsinsatsen som handlar om den verksamhetsförlagda utbildningen också syftar till att få en möjlighet att ta emot studenter.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **2 mars 2018** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits eller planerats utifrån det utvecklingsområde som myndigheten identifierat.

Huvudmannen ska dessförinnan, inom två månader från beslutet, **den 2 maj 2017**, inkomma med en uppföljningsbar planering av hur man avser att arbeta för att förbättra det område som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområde. Denna planering bör innehålla information om tydliga avstämningspunkter under arbetets gång.

Redogörelserna skickas till *Skolinspektionen, Ronny Högberg, Box 330, 581 03 Linköping* per post eller per e-post, *ronny.hogberg@skolinspektionen.se* samt *skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se* Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400-2015:7429) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Ronny Högberg
Utredare/Föredragande

Bilagor

Bilaga 1 Författningsstöd